

Нашому дорогому ювілярові Плющ Марії Яківні присвячено

Цей збірник укладено до святкування 80-річчя від дня народження та 60-річчя науково-педагогічної діяльності заслуженого працівника народної освіти України, доктора філологічних наук, професора кафедри української мови Національного педагогічного університету ім. М.П.Драгоманова, відомого вченого-мовознавця, педагога і методиста Плющ Марії Яківни.

У збірнику вміщено наукові роботи викладачів, аспірантів і докторантів – усіх, чия дослідницька діяльність та наукові здобутки більшою чи меншою мірою пов'язані з ім'ям М.Я. Плющ. Наукове керівництво або лекційний курс, рецензування або редагування, наукова консультація або мудра порада під час обговорення роботи – кожний з нас отримав часточку знань та безцінного досвіду Марії Яківни – мудрого професора, уважного рецензента, доброзичливого вчителя...

60 років минуло відтоді, як Марія Яківна вступила на мовно-літературний факультет Київського державного педагогічного інституту ім. О.М.Горького, назавжди пов'язавши з ним своє професійне життя. У 1953 році вона прийшла на кафедру української мови, у 1957 – захистила кандидатську дисертацію, у 1961 – одержала звання доцента. Наступним етапом професійного зростання стали захист докторської дисертації (1984) та звання професора (1986). У 1987 – 1992 рр. М.Я. Плющ очолювала кафедру методики мови та літератури, а з 1992 року працює на посаді професора кафедри української мови Національного педагогічного університету ім. М.П.Драгоманова.

Її наукова та навчально-методична діяльність і до цього часу широка та різнопланова, а сил та невичерпної енергії вистачає на все. Марія Яківна Плющ очолює спеціалізовану раду із захисту кандидатських дисертацій за спеціальностями 'українська мова' та 'російська мова', працює у складі експертної комісії Міністерства освіти та науки України, очолює журі Всеукраїнського конкурсу-захисту учнівських наукових робіт Малої академії наук і, звичайно ж, читає лекційні курси, керує науковою роботою аспірантів та магістрантів, консультує, рецензує і пише, пише, пише...

Наукові інтереси М.Я. Плющ дуже широкі – словотвір, морфологія, синтаксис, лінгвоаналіз. Ще в аспірантурі вона почала працювати над проблемами словотвору. Результати цих досліджень відображені у кандидатській дисертації, численних тезах наукових доповідей, у статті до 12-томного Енциклопедичного словника (УРЕ) і навчальному посібнику для вчителів „Словотворення та вивчення його в школі” (К.:Рад.школа, 1969 і 1985).

У подальші роки М.Я. Плющ зосереджується на актуальних проблемах граматики української мови – досліджує категорії іменника, займенника, дієслова, звертається до питань синтаксичної семантики і функціонального

синтаксису. Наукові ідеї та напрацювання цього творчого періоду знайшли своє відображення у монографіях „Відмінок у семантико-синтаксичній структурі речення” (К.:КДПУ, 1978) та „Категорії суб’єкта і об’єкта в структурі простого речення” (К.:Вища школа, 1986).

В останні десятиліття, маючи вже значний досвід науковця, методиста та викладача, М.Я.Плющ багато працює над підготовкою навчальної літератури для університетів, коледжів, ліцеїв та загальноосвітніх шкіл. У співавторстві з викладачами НПУ ім. М.П.Драгоманова та інших вищих навчальних закладів вона створює цілу низку підручників та посібників для університетів: „Методика лінгвістичного аналізу тексту”(К.:Вища школа, 1984 – у співавторстві з І.І. Коваликом та Л.І.Мацько), „Сучасна українська літературна мова” за ред. А.П.Грищенка (розділи „Морфемна будова слова”, „Словотвір”, „Займенник”), „Сучасна українська літературна мова” (за власною редакцією), „Сучасна українська літературна мова. Збірник вправ” (К.:Вища школа, 1995 і 2003).

Для вчителів і учнів загальноосвітніх шкіл та ліцеїв було створено посібники „Вивчення морфології в 5-7 класах”, „Українська мова. Дидактичні матеріали з морфології”, „Українська мова. Довідник”, підручники „Рідна мова” для 8, 9 та 10 класів.

Мовознавчі наукові напрацювання М.Я. Плющ за останні роки відображені у працях „Граматика української мови в таблицях” (2004 р.), „Граматика української мови. Морфеміка.Словотвір.Морфологія” (2005 р.), коментуваннях енциклопедичного словника „Українська мова” (2000), численних опублікованих статтях і тезах доповідей.

Проте така плідна наукова діяльність М.Я Плющ. складає лише частину її професійного життя, у якому багато часу відведено на викладацьку роботу та виховання молодих науковців. Її лінгвістичну школу пройшли студенти та аспіранти багатьох поколінь: вона підготувала до наукової і викладацької діяльності більше 20 кандидатів філологічних наук та одного доктора педагогічних наук. Аспіранти кажуть, що з таким науковим керівником легко та приємно працювати, її поради завжди цінні та доречні, а найголовніше – її відгуки та прогнози вселяють віру і оптимізм, допомагають долати труднощі і отримувати наукові результати, що здавалися такими далекими та недосяжними.

Наукову та педагогічну діяльність М.Я Плющ. поціновано та відзначено урядовими нагородами колишнього Союзу РСР і України, серед яких – медаль ім. А.С.Макаренка (1990), знак „Відмінник народної освіти України” (1971), а також – „Медаль честі”, присуджена Міжнародним Бібліографічним центром (Кембридж) у номінації ‘Жінка світу в галузі наук 2000 – 2001р.’, та медаль „За наукові досягнення” Міністерства освіти і науки України (2005).

Ми, колеги, учні та друзі Марії Яківни, схиляємося перед дивом її творчого довголіття, потужної енергії, надзвичайної працьовитості, високої професійної

майстерності та наукової ерудиції. Ми вдячні Марії Яківні за увагу до кожного і постійну готовність допомогти, за терпіння і врівноваженість у стосунках, врешті – за прекрасний зразок викладача, науковця, привабливої жінки...

Цим науковим збірником, укладеним до святкування ювілею Марії Яківни Плющ, засвідчуємо своє велике пошанування її багаторічної наукової діяльності та вагомих наукових здобутків і зичимо їй міцного здоров'я, творчої наснаги, довгої плідної праці в мирі, благополуччі та пошані.

*Колектив кафедри української мови Національного педагогічного
університету ім. М.П.Драгоманова*